

EU-note

Til orientering af medlemmerne af Europaudvalget

Kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstaterne

Sammenfatning

Spørgsmålet om kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstaterne er afgørende for det råderum, som både EU og medlemsstaterne har som lovgivere. EU's beføjelser bygger på princippet om de tildelte kompetencer i EU-traktaten, hvilket indebærer, at Unionen kun har de beføjelser, som den er blevet tildelt af medlemsstaterne. EU's beføjelser varierer dog betydeligt fra område til område. Beføjelser, som ikke er tildelt Unionen, forbliver hos medlemsstaterne. For mere end 15 år siden besluttede EU-landene med Lissabontraktaten at tydeliggøre denne kompetencefordeling ved at opdele EU's kompetencer i fire forskellige kategorier.

Det kan dog fortsat godt være svært at sige præcis, hvor grænsen går mellem EU's og medlemsstaternes beføjelser, og hvad råderummet er for deres respektive lovgivningsindsats. Vi vil derfor i dette notat forsøge at gøre rede for, hvad EU-retten siger om dette spørgsmål.

21. april 2023

Kontaktperson
Morten Knudsen, EU-
chefkonsulent

Hvis Folketinget og regeringen vil lovgive om et bestemt spørgsmål i Danmark, har de ifølge grundlovens § 3 en almindelig kompetence til at gøre dette og skal ikke påvise en særlig hjemmel til at fastsætte regler. De kan kort sagt lovgive om alle spørgsmål. Sådan er det ikke med EU. EU kan kun handle med hjemmel i EU-traktaterne. EU's råderum til at lovgive varierer samtidig betydeligt fra politikområde til politikområde.

I dette notat redegøres for, hvordan kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstaterne ser ud i henhold til EU-retten. Det vil ske på baggrund af en gennemgang af de forskellige typer af kompetencer, som blev traktatfæstet med Lissabontraktaten i 2009 med henblik på at tydeliggøre, hvor grænsen går for henholdsvis EU's og medlemsstaternes råderum som lovgivere. Til sidst vil vi se nærmere på, hvad det for politikområder, hvor medlemsstaterne fortsat er de primære lovgivere.

1. Hvilke kompetencer har EU til at lovgive?

EU's beføjelser bygger på *princippet om de tildelte kompetencer* i EU-traktatens (TEU) artikel 5, stk. 1 og 2. Princippet indebærer, at Unionen kun har de beføjelser, som den er blevet tildelt af medlemsstaterne.¹ EU-institutionerne kan med andre ord ikke handle uden hjemmel. Omvendt forbliver beføjelser, der ikke er tildelt Unionen, hos medlemsstaterne.² Det betyder også, at EU ikke har kompetence til at fastsætte sine egne kompetencer. Overførsel af nye beføjelser til EU kræver, at EU-landene ændrer traktaterne i henhold til TEU art. 48 og efterfølgende ratificerer ændringerne nationalt.

EU's tildelte beføjelser varierer betydeligt fra samarbejdsområde til samarbejdsområde. Overordnet set opregner EU-traktaterne fire forskellige typer af kompetencekategorier:

1. Enekompetencer
2. Delte kompetencer
3. Komplementære kompetencer
4. Koordinerende kompetencer.³

Hertil kommer den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, som falder uden for disse områder. Endelig udpeger traktaten også nogle udvalgte områder, hvor kompetencen stadig først og fremmest ligger hos medlemsstaterne.

Den nærmere afgrænsning af EU's kompetencer inden for de enkelte politikområder og måden, hvorpå disse kan udøves af EU-institutionerne, kan imidlertid ikke nødvendigvis aflæses ud fra, hvilken af de nævnte kompetencekategorier de tilhører. Det skyldes, at det præcise anvendelsesområde for EU's beføjelser er fastlagt i hver enkelt af traktatens konkrete hjemmelsgrundlag.

EU's råderum som lovgiver kan derfor variere betydeligt fra samarbejdsområde til samarbejdsområde. Selv inden for hver enkelt af de fire kompetencekategorier kan der være vigtige forskelle i både EU's og medlemsstaternes råderum.

¹ EU-traktaten gør det klart, at det er medlemsstaterne og ikke traktaterne selv, som tildeler EU kompetencer. Det hedder således i TEU art. 1 (1): »Ved denne traktat opretter de høje kontraherende parter indbyrdes en Europæisk Union, i det følgende nævnt »Unionen«, som medlemsstaterne tildeler kompetencer for at nå deres fælles mål«.

² Dette er fastslået i såvel TEU art. 4 (1) og TEU art. 5 (2).

³ I EUF-traktatens (TEUF) artikel 2 og 6 tales der om »kompetence til at understøtte, koordinere eller supplere medlemsstaternes indsats. Vi har i denne EU-note valgt sammenfattende at kalde disse beføjelser for *komplementære*. Beskrivelsen følger således Robert Schützes fremstilling i »European Constitutional Law«, s. 237.

Hertil kommer, at EU har såkaldte funktionelle kompetencer såsom reguleringen af den fri bevægelighed, som går på tværs af politikområderne og dermed kan betyde, at medlemsstaternes lovgivning (selv på områder, hvor de er hovedlovgivere⁴) skal respektere hensynet til f.eks. vandrende arbejdstageres rettigheder, den fri bevægelighed for tjenesteydelser eller for at sikre EU-borgere mod diskrimination.

Vi vil i det følgende kort gøre rede for EU's forskellige typer af kompetencer og det råderum, som knytter sig til hver enkelt af disse kompetencekategorier for såvel EU som de enkelte medlemsstater. Lad det dog være sagt med det samme: Der tegner sig et kompliceret billede af kompetencedelingen mellem EU og medlemsstaterne, hvor det i de konkrete sager kan være svært at sige, hvor EU-rettens påvirkning begynder og slutter, og præcis hvad råderummet for medlemsstaternes lovgivningsindsats er.

Tabellen bagest i denne note giver et skematisk overblik over fordelingen af politikområder inden for de nævnte kompetencekategorier.

Lissabontraktat skulle tydeliggøre kompetencefordeling

Ideen om at fastsætte en mere præcis afgrænsning af kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstaterne opstod i forbindelse med EU-landenes drøftelser om Nicetraktaten, som blev undertegnet i februar 2001. I en erklæring til Nicetraktaten om EU's fremtid identificerede EU-landene spørgsmålet om en klarere kompetencefordeling som et af fire centrale spørgsmål, som en fremtidig regeringskonference burde tage stilling til.

Det viste sig imidlertid hurtigt umuligt at blive enige om et præcist og bindende kompetencekatalog på Det Europæiske Konvent, som blev nedsat for at forberede regeringskonferencen.

I stedet valgte EU-landene med vedtagelsen af den såkaldte forfatningstraktat en løsning, hvor arbejdsdelingen mellem EU og medlemsstaterne skulle *tydeliggøres* ved at inddele EU's kompetencer på de forskellige politikområder i fire overordnede kompetencekategorier.

Selv om forfatningstraktaten blev forkastet ved folkeafstemninger i Frankrig og Holland, overlevede denne del af forfatningstraktaten og blev taget med over i Lissabontraktaten, som trådte i kraft den 1. december 2009.

2. Kompetencekategorier

Enekompetence

EU har kun enekompetence på nogle få områder.⁵ Det drejer sig om: 1) Toldunionen, 2) fastlæggelsen af konkurrenceregler, der er nødvendige for det indre marked, 3) den monetære politik for de EU-lande som har indført euroen,

⁴ Men det er fortsat op til medlemsstaterne at vedtage deres egen lovgivning på disse områder.

⁵ Enekompetenceområderne, som er specifikt opregnet i TEUF art. 3, kodificerer Domstolens retspraksis i bl.a. ERTA-sagen 22/70 og sagerne 1/5, 804/79 og 41/76. Enekompetence blev første gang nævnt i traktaterne med Maastrichttraktaten fra 1993, som dog ikke gav nogen

4) Bevarelse af havets biologiske ressourcer, 5) den fælles handelspolitik og 6) Indgåelsen af internationale aftaler, som har hjemmel i en lovgivningsmæssig EU-retsakt.

På områder, hvor EU har enekompetence, kan *kun* Unionen lovgive og vedtage bindende retsakter. Medlemsstaterne kan således kun lovgive på disse områder, hvis det sker som led i gennemførelsen af EU-retsakter, eller hvis de bemyndiges til dette af EU.

Det forekommer dog fra tid til anden, at EU giver sådanne bemyndigelser til EU-landene. Bl.a. har medlemsstater anmodet om bemyndigelse til at indgå bilaterale aftaler med tredjelande i en række tilfælde. F.eks. benyttede EU i 2020 denne mulighed til at bemyndige Italien og Tyskland til at indgå eksterne aftaler med Schweiz på transportområdet.⁶

Delt kompetence

På langt de fleste samarbejdsområder deler EU og medlemsstaterne kompetencen til at lovgive. Traktatens udgangspunkt er, at EU og medlemsstaterne deler lovgivningskompetencen på alle områder, hvor EU ikke har enekompetence eller komplementær kompetence. De delte kompetenceområder tilhører med andre ord en slags restkategori.

De vigtigste områder med delt kompetence⁷ omfatter det indre marked, social- og arbejdsmarkedspolitik, økonomisk, social og territorial samhørighed, landbrug og fiskeri, miljø, forbrugerbeskyttelse, transport, transeuropæiske net, energi, området med frihed, sikkerhed og retfærdighed og fælles sikkerhedsudfordringer på folkesundhedsområdet⁸. Hertil kommer områder som forskning, teknologisk udvikling, rummet, udviklingssamarbejde og humanitær bistand⁹. På områder med delt kompetence kan EU som udgangspunkt

nærmere definition på begrebet. Det kom først med Lissabontraktaten fra 2009, som i TEUF art. 3 giver en sådan definition.

⁶ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelser (EU) 2020/854 af 18. juni 2020 og Europa-Parlamentets og Rådets afgørelser (EU) 2020/853 af 18. juni 2020.

⁷ De vigtigste områder med delt kompetence er opregnet i TEUF art. 4.

⁸ På sundhedsområdet er der tale om en blandet kompetencestruktur. Som udgangspunkt er beskyttelse og forbedring af menneskers sundhed et område, hvor EU's rolle er at understøtte eller supplere medlemsstaternes lovgivning. Men når det handler om håndteringen af fælles sikkerhedsudfordringer på folkesundhedsområdet, har EU både mulighed for at minimumsharmonisere og totalharmonisere medlemsstaternes lovgivning.

⁹ Denne gruppe af politikområder adskiller sig dog fra førstnævnte gruppe af områder på et par væsentlige punkter. I TEUF art. 4 (3) og 4 (4) fastslås det således eksplicit, at EU's udøvelse af disse kompetencer ikke kan føre til, at medlemsstaternes forhindres i at udøve deres kompetence.

kun lovgive, hvis det påtænkte mål med et forslag ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne selv, men bedre kan nås på EU-plan.¹⁰

Ifølge traktaten kan medlemsstaterne til gengæld kun udøve deres beføjelser i det omfang, EU ikke har udnyttet sin kompetence.¹¹ Det præciseres dog, at denne *fortrængning* (preemption) af medlemsstaternes mulighed for at udøve deres beføjelser ikke gælder for hele det pågældende samarbejdsområde, men alene for »de elementer, der indgår i de på området vedtagne EU-retsakter«¹². Medlemsstaterne kan ligeledes lovgive igen, hvis EU ophører med at udøve sin kompetence på et delt kompetenceområde (se eksempel i boks nedenfor).

Ophør af EU-kompetence

I 2015 besluttede EU med vedtagelsen af direktiv (EU) 2015/412 at overlade det til medlemsstaterne selv at tage stilling til dyrkning af genmodificerede organismer på deres territorium – herunder at vedtage foranstaltninger, som begrænser eller forbyder dette, hvis det vel at mærke kunne begrundes i tungtvejende grunde såsom: a) miljøpolitiske mål, b) fysisk planlægning, c) arealanvendelse, d) socioøkonomiske virkninger, e) undgåelse af GMO-forekomst i andre produkter, jf. artikel 26a f) landbrugspolitiske mål eller g) offentlig orden.

Hertil kommer, at reglen om fortrængning af medlemsstaternes mulighed for at lovgive ikke gælder for alle områder med delt kompetence. Forskning, teknologisk udvikling, rummet, udviklingssamarbejde og humanitær bistand er således undtaget fra reglen om fortrængning.¹³

Hertil kommer, at reglen om fortrængning heller ikke gælder fuldt ud på de samarbejdsområder, hvor EU alene kan vedtage minimumsregler, som tillader medlemsstaterne at opretholde eller indføre strengere nationale regler.

¹⁰ Hvis EU vil udøve kompetencer, som deles med EU-landene, skal det ske i overensstemmelse med nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet i TEU art. 5 (3) og 5 (4). Nærhedsprincippet indebærer, at EU kun kan lovgive, hvis det vurderes, at målene for den påtænkte handling ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne på centralt, regionalt eller lokalt plan, men på grund af den påtænkte handlingens omfang eller virkninger bedre kan nås på EU-plan.

¹¹ Ifølge TEUF art 2 (2).

¹² I protokol nr. 25 til Lissabontraktaten fastslås det: »Når Unionen tager initiativer på et bestemt område, omfatter denne udøvelse af kompetence kun de elementer, der indgår i den pågældende EU-retsakt, og omfatter derfor ikke hele området, jf. artikel 2, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde om delt kompetence.«

¹³ TEUF art. 4 (3) og 4 (4).

Det gør sig f.eks. gældende på miljøområdet, forbrugerbeskyttelse og for arbejdstagernes sikkerhed og sundhed.¹⁴

Komplementære kompetencer

På nogle enkelte samarbejdsområder har medlemsstaterne ønsket at fastholde en højere grad af autonomi. Her er EU's beføjelser derfor begrænset til såkaldt komplementære kompetencer. Det drejer sig om beskyttelse og forbedring af menneskers sundhed¹⁵, industri, kultur, turisme, uddannelse, erhvervsuddannelse, ungdom, sport, civilbeskyttelse og administrativt samarbejde.

EU's rolle er på disse områder først og fremmest at »understøtte, koordinere eller supplere medlemsstaternes indsats«¹⁶. Her er det medlemsstaterne, som har hovedansvaret for at lovgive. Det fastslås således typisk på disse områder, at EU skal respektere det nationale ansvar for reguleringen.

F.eks. skal EU på uddannelses- og undervisningsområdet udvise fuld respekt for, at det er medlemsstaterne, som har ansvar for undervisningsindholdet og tilrettelæggelsen af uddannelsessystemerne og erhvervsuddannelserne.¹⁷

Og på sundhedsområdet hedder det, at det er medlemsstaterne, som har »ansvar for udformningen af deres sundhedspolitik samt for organisation og levering af sundhedstjenesteydelser og behandling på sundhedsområdet [...] samt fordelingen af de midler, der afsættes hertil«¹⁸.

Kendetegnende for de komplementære kompetencer er, at EU ikke har beføjelser til at harmonisere medlemsstaternes lovgivning. EU's ageren er begrænset til forskellige typer af tilskyndelsesforanstaltninger såsom handlingsplaner eller støtteprogrammer. Et eksempel er EU's ERASMUS-program, som støtter udveksling af studerende på de videregående uddannelser og erhvervsuddannelser i EU-landene.

På flere af disse områder foregår der også mere uformelle tilnærmelser af EU-landenes politik gennem den såkaldte åbne koordinationsmetode, som

¹⁴ Medlemsstaternes mulighed for at vedtage strengere nationale beskyttelsesforanstaltninger gælder bl.a. for TEUF art. 153 (4), arbejdstagernes sikkerhed og sundhed, TEUF art. 168 (4) om kvaliteten og sikkerheden af organer og af stoffer af menneskelig oprindelse, blod og blodproduktion, TEUF art. 169 om forbrugerbeskyttelse og TEUF art. 193 om miljø.

¹⁵ Dog er fælles sikkerhedsudfordringer på folkesundhedsområdet en delt kompetence, hvor EU kan vedtage enten minimumsharmonisering eller totalharmonisering.

¹⁶ TEUF art. 2 (5), se også TEUF art. 6.

¹⁷ TEUF art. 165 (1) og TEUF art. 166 (1).

¹⁸ TEUF art. 168 (7).

benytter sig af retningslinjer, indikatorer, udveksling af bedste praksis, overvågning og evaluering.

Områderne med komplementære kompetencer er dog ikke helt immune over for indflydelse fra EU. EU har harmoniseret regler på områder med komplementære kompetencer ved hjælp af andre af traktatens retsgrundlag. F.eks. har EU vedtaget bindende regler på uddannelsesområdet¹⁹ om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser med hjemmel i traktatens bestemmelser for fri bevægelighed for personer²⁰ og på sundhedsområdet om fremstilling, mærkning og salg af tobaksvarer, patientmobilitet og medicinsk udstyr på grundlag af bestemmelserne om oprettelsen af det indre marked²¹.

Koordinerende kompetencer

EU har koordinerende kompetencer på tre politikområder: 1) den økonomiske politik, 2) beskæftigelsespolitikken og 3) social- og arbejdsmarkedspolitikken. EU's beføjelser er her begrænset til at *samordne* medlemsstaternes politikker.

Man kan derfor spørge, om de tre områder ikke burde have været kategoriseret som komplementære kompetencer?²² Det kunne man dog ikke enes om i Det Europæiske Konvent, som udarbejdede dette afsnit af traktaten. Konventet fandt, at EU's koordination af medlemsstaternes politikker på disse områder var for betydningsfuld til, at de ikke »bare« kunne klassificeres som komplementære.²³

Selv om det mere præcise indhold af EU's koordinerende kompetencer i det store hele er undefineret, har EU's indsats her stor betydning. EU's kompetencer på disse områder gør det bl.a. muligt for Rådet at vedtage henstillinger

¹⁹ Hertil kommer, at retstilstanden på uddannelsesområdet i EU (om f.eks. adgangen til videregående uddannelser og studiestøtte) er præget af retspraksis fra EU-domstolen, som er udviklet på baggrund af det almindelige diskriminationsforbud (TEUF art. 18), arbejdskraftens fri bevægelighed (TEUF art. 45) og den fri bevægelighed for unionsborgere (TEUF art. 21).

²⁰ TEUF art. 46, 53 og 62.

²¹ TEUF art. 114.

²² Når der blev oprettet en særlig kategori af koordinerende kompetencer skyldes det, at man ikke kunne opnå politisk enighed i det europæiske konvent om, hvor man skulle placere samordningen af den økonomiske politik og beskæftigelsespolitikken.

²³ Jean Claude Piris, *The Constitution for Europe – A Legal Analysis*, 2006, s. 81.

om de overordnede retningslinjer for medlemsstaternes og Unionens økonomiske politikker eller beskæftigelsespolitikker.²⁴ Koordineringen af EU-landenes økonomiske politikker og beskæftigelsespolitikker foregår i dag inden for rammerne af det såkaldt Europæiske Semester.

Nationale enekompetencer?

EU-traktaterne indeholder ikke en opregning af politikområder, hvor medlemsstaterne har enekompetence²⁵. Medlemsstaternes kompetencer er, som allerede nævnt, sikret gennem traktatens princip om de tildelte kompetencer, som fastslår at beføjelser, der ikke er tildelt Unionen, forbliver hos medlemsstaterne. Spørgsmålet er dog, hvad det så nærmere bestemt er for områder, som forbliver nationalt ansvar?

I den EU-retlige litteratur skelner man mellem: 1) *implicitte* nationale kompetencer på de politikområder, som ikke er opregnet i traktaten som EU-kompetencer og 2) *eksplicitte* nationale kompetencer på de områder, hvor EU er tildelt beføjelser, men hvor traktatteksten udtrykkeligt begrænser EU's handlemuligheder inden for de pågældende områder.²⁶

Eksempler på implicitte nationale kompetencer kan være tildeling af nationalt statsborgerskab, personers civilstatus, udskrivning af skatter eller regler om navngivning.²⁷ På ingen af disse områder tildeler EU-traktaterne EU udtrykkelige beføjelser til at regulere.²⁸

Et eksempel på en eksplicit national kompetence er de begrænsninger, som traktaten fastsætter for EU's handleevne på det social- og arbejdsmarkedspolitiske område. Bl.a. må EU ikke vedtage lovgivning, som »anfægter medlemsstaternes muligheder for at fastlægge de grundlæggende principper i de-

²⁴ TEUF art. 121 og TEUF art. 148.

²⁵ Det Europæiske Konvents arbejdsgruppe V om komplementære kompetencer afviste hurtigt ideen om en opregning af medlemsstaternes kompetencer i den nye traktat. Nogle medlemmer frygtede, at det med urette kunne give det indtryk, at medlemsstaterne får deres kompetencer fra EU og ikke omvendt, mens andre var bekymrede for, at handling fra EU's side aldrig ville blive mulig på disse områder (»Final report of Working Group V, CONV 375/1/02 REV 1«).

²⁶ De Witte, Bruno: »Exclusive Member State Competences – Is There Such a Thing?« 2020. De Witte skelner her mellem medlemsstaternes implicitte beføjelser (retained competences) og eksplicitte beføjelser (reserved competences).

²⁷ De Witte, Bruno: »Exclusive Member State Competences – Is There Such a Thing?« 2020.

²⁸ Regeringen blev i januar 2008 spurgt om, hvilke danske lovgivningsområder, der med Lissabontraktaten ikke påvirkes af EU. Regeringen opregnede i sit svar til Folketingets Europaudvalg politikområder såsom fordelingspolitikken, herunder skattepolitikken, velfærdspolitikken i bredeste forstand (herunder social forsyning, boligpolitik, m.v.), arealanvendelse, religiøse spørgsmål, indretning af de væbnede styrker og politiet og kommunale spørgsmål.

res sociale sikringsordninger«, ligesom EU-lovgivning »ikke i væsentligt omfang [må] berøre den økonomiske balance i disse ordninger«²⁹. Tilsvarende har EU ikke beføjelser på det social-og arbejdsmarkedspolitiske område til at vedtage lovgivning for »lønforhold, organisationsret, strejkeret eller ret til lockout«³⁰.

Et andet eksempel på en eksplicit national kompetence er de ejendomsretlige ordninger i medlemsstaterne, som ifølge traktaten eksplicit er udpeget som et område, som ikke berøres af EU-retten.³¹

På lignende vis kan enhver medlemsstat »træffe de foranstaltninger, som den anser for nødvendige til beskyttelse af sine væsentlige sikkerhedsinteresser, og som vedrører fabrikation af eller handel med våben, ammunition og krigsmateriel«³².

Endelig har medlemsstaterne med vedtagelsen af Lissabontraktaten i 2009 indsat en bestemmelse, som forpligter EU til at respektere medlemsstaternes nationale identitet. Det hedder således i TEU art. 4 (2), at Unionen skal respektere medlemsstaternes »nationale identitet, som den kommer til udtryk i deres grundlæggende politiske og forfatningsmæssige strukturer, herunder regionalt og lokalt selvstyre. Den respekterer deres centrale statslige funktioner, herunder sikring af statens territoriale integritet, opretholdelse af lov og orden samt beskyttelse af den nationale sikkerhed«.

Den præcise retlige betydning af denne bestemmelse om medlemsstaternes nationale identitet mangler fortsat endelig afklaring. Det må dog antages, at respekten for medlemsstaternes nationale identitet vil skulle afbalanceres mod andre EU-retlige hensyn såsom den fri bevægelighed m.v.³³

Generelt følger det af Domstolens faste praksis, at selv om det tilkommer medlemsstaterne at træffe de nødvendige foranstaltninger til at opretholde deres indre og ydre sikkerhed, betyder det ikke, at sådanne foranstaltninger falder helt uden for EU-rettens anvendelsesområde. EU-Domstolen har flere gange slået fast, at kravet om, at EU skal respektere medlemsstaternes nati-

²⁹TEUF art. 153 (4).

³⁰ TEUF art. 153 (5). Se EU-Domstolens afgørelse i sag C-438/05 af 11. december 2007 Viking Line og Danmarks verserende annullationssøgsmål i sagen om EU's mindstelønsdirektiv Sag C-19/23.

³¹ TEUF art. 345.

³² TEUF art. 346.

³³ Se »The EU Treaties and the Charter of Fundamental Rights: A Commentary Manuel«, Kellerbauer (ed.), Marcus Klamert (ed.), Jonathan Tomkin 2019.

onale sikkerhed ikke indebærer et almindeligt forbehold for samtlige foranstaltninger, som medlemsstaterne måtte træffe af hensyn til den offentlige sikkerhed, som undtager disse fra EU-rettens anvendelsesområde.³⁴

³⁴ Se f.eks. EU-domstolens afgørelser i sagerne C-38/06 fra 2010, eller forenede sager C-715/17, C-718/17 og 719/17 eller C-742/19.

Tabel 1: EU's kompetenceområder

Områder med enekompetence	Områder med delt kompetence	Områder, hvor EU kan vedtage understøttende og koordinerende tiltag	Andre områder, hvor både EU og medlemsstaterne er kompetente, men ikke hører under de tre kompetencekategorier.
Toldunionen	Det indre marked	Beskyttelse af menneskers sundhed	Samordning af de økonomiske politikker og beskæftigelsespolitikken
Fastlæggelse af de konkurrenceregler, der er nødvendige for det indre markeds funktion	Social og arbejdsmarkedspolitikken	Industri	Fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik
Den monetære politik	Økonomisk, social og territorial samhørighed	Kultur	Forskning, teknologisk udvikling og rumpolitik
Bevarelse af havets biologiske ressourcer inden for rammerne af den fælles fiskeripolitik	Landbrug og fiskeri (undtagen havets biologiske ressourcer)	Turisme	Udviklingssamarbejde og humanitær bistand
Den fælles handelspolitik	Miljø	Uddannelse, ungdom, sport og erhvervsuddannelse	
Indgåelse af internationale aftaler, når indgåelsen har hjemmel i en lovgivningsmæssig retsakt m.v.	Forbrugerbeskyttelse	Civil beskyttelse	
	Transport	Administrativt samarbejde	

	Transeuropæiske net		
	Energi		
	Frihed, sikkerhed og retfærdighed		
	Fælles sikkerhedsudfordringer på folkesundhedsområdet		